

- до ресурсу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Science_educational-e2f67.pdf.
5. Львовське комюніке Болонського процесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.eurashe.eu/.../Leuven_Louvain-la-Neuve_Communicu9_April_2009.pdf.
  6. Корчагіна Л.М. Дискретний та безперервний підходи щодо професійної підготовки державних службовців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Unzap/2009_3/unz31Korchagina.pdf.
  7. Хартія Європейських університетів з питань безперервної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pon.org.ua/international/65-khartija-yevropejskikh-universitetiv-z-pitan.html>.

Семенюк Н. В. Непрерывное образование: принципы внедрения.

В статье осуществлен анализ основных принципов непрерывного образования, зафиксированных международными договоренностями в области образования в европейском пространстве.

Ключевые слова: человек, образование, непрерывность обучения, культура, общество, профессия.

Semeniuk N. V. Continuing education: principles for implementation.

Analyzed the basic principles of lifelong learning, fixed by international agreements in the area of education in the European region.

Keywords: people, education, continuing education, culture, society, profession.

Гончаров В. І.

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОСВІТИ

Підготовка нового вчителя розглянута з огляду на інформатизацію управління розвитком освіти. Визначено характерні риси освітньої системи України. Розкрито проблеми реалізації та пріоритетні напрями державної політики у сфері інформатизації освіти в Україні.

Ключові слова: освіта, інформатизація, управління, інформаційний освітній простір.

Ключовими технологіями ХХІ століття у всьому світі визнані інформаційні та комунікаційні технології на основі систем

телекомунікації. Помітним є їх стрімке проникнення в усі сфери суспільного життя, зокрема у сферу освіти, створюючи передумови переходу країн на більш високий рівень розвитку. Інформатизація освіти є частиною глобального процесу, тому розробка освітніх технологій, які здатні модернізувати традиційні форми організації освітнього процесу, у тому числі навчання, є свідченням підвищення рівня навчального процесу у вищому навчальному закладі.

На сьогодні Україна, незважаючи на скрутне економічне становище, робить рішучі кроки для входження до Світового інформаційного простору, вбачаючи одним з головних пріоритетів інформатизацію освіти як запоруку майбутнього інтелектуального потенціалу нації. Одним із напрямів сучасної державної політики в Україні в галузі освіти є вдосконалення інфраструктури інформаційного освітнього простору. Необхідною умовою та пріоритетним напрямком розвитку системи освіти в Україні є її інформатизація. У цьому контексті важливим є створення відповідних електронних ресурсів вищих навчальних закладів (ВНЗ).

Різним аспектам інформатизації освіти присвячені численні дослідження українських вчених, зокрема В. Андрушенка, Н. Бідюк, М. Голованя, С. Гончаренка, А. Глузмана, І. Зязюна, В. Кременя, К. Корсака, А. Лігоцького, А. Пилипчака, О. Мілаша, А. Сбруєвої, Т. Фінікова; російських дослідників: В. Байденка, Є. Бондаревської, Б. Гершунського, В. Ледньова, В. Серикова, а зарубіжних науковців: Ф. Дж. Альтбах, Т. Дай, Т. Кайго, А. Келлі, К. Лайсвуд, Д. Лоугон, Т. Моу, С. Парсонс, Л. Райсберг, Л. Раблі, Д. Харгривз, Дж. Чаб та ін. Проблеми інформатизації управління освітою розглянуто у науковому доробку Л. Забродської, О. Дубаса, П. Орлова, Т. Лавриненко, В. Лунячека та ін.

Мета статті – проаналізувати напрямки застосування інформаційних технологій в управлінні навчальними закладами та визначити сучасні проблеми інформатизації освіти в Україні.

Інформатизація – це сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб, реалізації прав громадян і суспільства на основі створення, розвитку, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, побудованих на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки [4].

Домінантою сучасних процесів інформатизації освіти можна вважати створення корпоративних систем управління – формування в

рамках кожного навчального закладу інтегральної системи на кшталт АСУ-ВНЗ. Інтегровані корпоративні системи містять низку основних модулів, наприклад, в університеті такими модулями можуть бути: “Розробка навчальних планів”, “Планування навчального навантаження”, “Розрахунок заробітної платні”, “Ведення контингенту студентів”, “Облік кадрів” тощо. Ці модулі в інтегрованій системі сполучаються між собою, потрібна інформація враховується автоматично, наприклад, інформація про набір студентів автоматично передається в модуль планування навантаження, так само як і розроблені в електронному режимі навчальні плани. Все це, зрозуміло, значно економить час і убезпечує від помилок, нестиковок в інформації.

Характерними рисами освітніх установ і в цілому освітньої системи України є багатоплановість видів діяльності, відомчі відмінності, різні форми власності, індивідуальна специфіка кожної освітньої установи в організації навчального процесу, керуванні науковими дослідженнями, управлінні адміністративно-господарською і фінансово-економічною діяльністю, проведенні кадрової політики, реалізації соціальних програм і т. д. Тому вирішення проблем управління освітніми установами неможливе без їх повної інформатизації на основі сучасної корпоративної інформаційної системи і без створення інфраструктури управління розвитком освіти [2, 127].

Робота таких інтегрованих систем зазвичай потребує організації автоматизованих робочих місць (АРМ). Наприклад, в університеті необхідними є такі автоматизовані робочі місця: АРМ ректора, АРМ проректорів (для кожного окреме, ймовірно, з різним набором програмного забезпечення), АРМ головного бухгалтера і АРМ бухгалтерів, АРМ начальника та АРМ інспекторів відділу кадрів, АРМ начальника та АРМ інспекторів навчально-методичного департаменту, АРМ вченого секретаря та АРМ спеціалістів наукового відділу, АРМ директора бібліотеки та АРМ модератора електронної бібліотеки тощо.

Ці автоматизовані робочі місця потрібні і для організації роботи локальної внутрішньої університетської мережі, яка є наступним технологічним кроком у процесах інформатизації освіти. Впровадження мереж можливе не лише всередині навчального закладу, а і між навчальними закладами: спочатку між тими, що співпрацюють, між закладом і органом державного управління, якому він підпорядкований, потім між галузевими, а в далекій перспективі і між усіма ними. Локальні мережі значно спрощують процеси обміну

інформацією, полегшують її пошук і надання, допомагають обміну досвідом між студентами і викладачами, підвищують прозорість і гуманістичність навчально-виховного процесу, а також підвищують його ефективність. Сучасні інтегровані інформаційні системи, які мають функціонувати в рамках окремого навчального закладу, створюють фундамент для впровадження локальних інформаційних мереж між ними.

Ще одним із прикладів застосування інформаційних технологій в управлінні ВНЗ є створення інформаційної аналітичної системи у Херсонському державному університеті (роботу над цим розпочато 1998 р.). Ця система також побудована за модульним принципом і містить, зокрема, такі модулі: “Персонал”, “Контингент”, “Студент”, “Електронна сесія” [1, 31].

Прикладом локальних мереж в освіті є створена за ініціативи Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут” національна освітньо-наукова мережа URAN (Ukrainian Research and Academic Network) для забезпечення установ, організацій та фізичних осіб зі сфери освіти, науки та культури України доступом до світових інформаційних ресурсів через мережу Інтернет. Архітектура мережі URAN трирівнева. До перших двох рівнів належить центральний вузол у м. Києві, який має магістральні (оптоволоконні і супутникові) канали передачі даних, пов’язані з глобальною мережею Інтернет і опорними вузлами мережі. Третій рівень включає власну інформаційну інфраструктуру і кампусові мережі університетів, академічних установ, наукових бібліотек, які є колективними користувачами усіх ресурсів мережі URAN. Цю мережу планується використати як основу для розгортання Національної системи дистанційного навчання [3, 195].

Інформатизація наукової діяльності сприятиме підвищенню ефективності наукових досліджень, створенню потужної системи науково-технічної інформації та її використанню на всіх етапах наукової діяльності за умови активізації всіх її форм. Повинні бути створені умови для масштабної комп’ютеризації та математизації природничих і гуманітарних наук, входження у світову інформаційну мережу баз даних та знань, формування в майбутньому “об’єднаного” чи “колективного” інтелекту. Інформатизація вітчизняної науки дасть змогу підвищити її практичну віддачу, прискорити інтеграцію у світову науку. Важливим завданням є збереження інформації про пам’ятки матеріальної і духовної культури, архівні документи, забезпечення швидкого доступу до вітчизняних і світових досягнень культури. З цією ж метою необхідно створити комп’ютерні

інформаційні системи для поширення культурних еталонів, стандартів і досягнень вітчизняної культури, насамперед створення електронних копій творів та архівів видатних діячів національної культури, представлення їх у системах глобальних комп'ютерних комунікацій, для її ефективного використання у сфері освіти та виховання, що дасть змогу у будь-якій точці України отримувати не тільки необхідну інформацію з економічних, агробіологічних, зоотехнічних, медичних, маркетингових, технологічних, юридичних питань, а і відповідні знання з історії та культури України, культури інших народів через автоматизовані бібліотеки тощо.

Але поряд з певними успіхами у процесі інформатизації освіти в Україні виявлено цілий комплекс споріднених проблем, серед яких головною є відсутність єдиного підходу в обґрунтуванні і формуванні напрямів застосування інформаційно-комп'ютерних технологій для вдосконалення системотворчих елементів освітньої діяльності. Це виражається в наступному:

- недостатній рівень врахування можливостей використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій при визначенні змісту освітніх програм і структури державних освітніх стандартів за напрямами і спеціальностями вищої і післядипломної освіти;
- недостатня кількість, якість і слабка інтегрованість спеціалізованих і загальносистемних програмно-технічних засобів та інформаційних ресурсів для застосування в освітній діяльності;
- недостатнє врахування можливостей використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій при створенні і відновленні навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності;
- недостатнє і несистемне використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час удосконалення освітніх програм;
- нерозвиненість форм застосування інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні освітою на місцевому і регіональному рівнях;
- відсутність дієвого механізму накопичення, узагальнення і поширення передового досвіду використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності ВНЗ та інших навчальних закладів;
- відсутність цільового бюджетного фінансування створення інформаційних, освітніх і наукових ресурсів;
- невідповідність у багатьох випадках вимог державних освітніх стандартів до змісту вищої освіти сучасним проблемам використання

інформаційно-комунікаційних технологій у майбутній професійній діяльності студентів;

– недосконалість нормативно-правового забезпечення використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, особливо дистанційних форм навчання;

– недостатньо розвинена система контролю якості електронних засобів навчання й освітніх інформаційних технологій, у тому числі дистанційних, що може призвести до зниження якості освіти;

– відсутність ефективної системи перепідготовки і підвищення кваліфікації керівних кадрів і професорсько-викладацького складу щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у вищій та середній школі.

Тому при аналізі сучасного стану інформатизації освіти можна визначити ряд пріоритетних напрямів державної політики, що в тій чи іншій мірі реалізуються на сьогоднішній день. Це насамперед сертифікація та створення сертифікаційних центрів для ефективного використання зазначених засобів; підключення навчальних закладів до єдиної цифрової мережі з подальшим виходом в Інтернет; формування єдиного інформаційного середовища безперервної освіти зі створенням баз даних за напрямками та спеціалізаціями підготовки, які містили б методичну документацію, енциклопедичні та довідкові видання, підручники та навчальні посібники, а також другорядні видання, що використовуються у навчальному процесі; висвітлення наших досягнень і можливостей на міжнародних освітніх порталах та організація обміну інформаційними ресурсами української системи освіти з іншими; вдосконалення інструментальних засобів безперервної освіти, орієнтованих на прискорення освоєння матеріалу та набуття стійких навичок учнів; сюди можна зарахувати розробку комп'ютерних підручників та методичних матеріалів, комп'ютерних навчальних систем, мультимедійних продуктів і т. д.

Організація інфраструктури інформатизації освіти як складової частини інформатизації суспільства в цілому, яка б виконувала роль структури, що забезпечить створення нових, тиражування та впровадження існуючих інформаційних технологій у систему безперервної освіти.

Здійснюючи інформатизацію освітньої галузі, суспільство і освіта мають у цілому переглянути свої погляди на якість освіти, що надається, визначити основні її сучасні та перспективні складові, а також завдання щодо її досягнення в умовах ІС. Першочерговим завданням є створення глобальної комп'ютерної мережі освіти та

науки. Організація державних і приватних центрів масового навчання населення нових спеціальностей з урахуванням вимог міжнародних стандартів для кадрового забезпечення усіх напрямів інформатизації як за рахунок інтенсифікації підготовки відповідних фахівців, так і створення навчального середовища на їх комп'ютеризованих робочих місцях; розвиток системи індивідуального безперервного навчання на основі автоматизованих навчальних курсів та систем, інтелектуальних комп'ютерних і дистанційних технологій навчання.

Як бачимо, інформатизація суспільства не може відбуватися повноцінно без підготовки молоді, яка буде працювати на нових засобах передачі, вироблення та зберігання інформації. Тому важливим процесом освіти сучасності є її інформатизація, яка здійснюється швидкими темпами.

Отже, інформатизація освіти є невід'ємною складовою інформатизації суспільства, відображає загальні тенденції глобалізації світових процесів розвитку, виступає як визначальний інформаційний і комунікаційний базис розвитку освіти, гармонійного розвитку особистості і соціально-економічних систем суспільства. Саме прискорення інформатизації багато в чому залежить від якісного рівня управління відповідними соціальними системами: людиною, громадою, державою, суспільством. Потрібно звернути увагу на те, що підвищення ефективності управління дає змогу цілеспрямовано прискорити створення нової техніки, технології, забезпечити своєчасне впровадження і широке розповсюдження їх в усіх галузях народного господарства, в самому управлінні, дає можливість найкраще використовувати великий науково-інтелектуальний потенціал суспільства.

І, нарешті, перехід освітніх процесів до якісно нового, більш досконалого і результативного рівня дає змогу сучасним студентам отримувати набагато більше корисних і важливих для фахової діяльності знань, навичок і умінь. Студенти мають безліч можливостей самовираження і самовдосконалення. Головне для них – це своєчасне засвоєння і відкритість новому. Незважаючи на проблеми в державному управлінні освітою, кризові явища у політичній, економічній і фінансовій сфері, Україна має перспективи досягти рівня розвинених країн стосовно якості й ефективності використання ІКТ у навчальних закладах. На це вказують тенденції розвитку у цій сфері, інтелектуальний і кадровий потенціал країни, який великою мірою концентрується у вищих навчальних закладах і наукових установах, а також вільний доступ українських фахівців до новітніх рішень і розробок у сфері ІКТ.

Підвищення рівня комп'ютерної компетентності викладачів навчальних закладів повинно відбутись паралельно із впровадженням стандартів комп'ютерної грамотності державних службовців, фахівців, студентів, школярів. Розроблення і впровадження електронних систем управління кожним вищим навчальним закладом має узгоджуватись із технологічними рішеннями загальної системи управління освітньою сферою.

Будь-які дії із впровадження нового обладнання, відкриття доступу до нових програмних засобів і ресурсів мають супроводжуватись відповідним підвищенням кваліфікації викладацького і управлінського складу навчальних закладів. Для цього необхідно надати організаційне і фінансове забезпечення навчального процесу і сертифікації рівня володіння ІКТ. Впровадження технологій електронного навчання має підтримуватись на рівні держави не тільки фінансово, але й шляхом удосконалення нормативно-правової бази щодо можливостей їх використання у різних формах навчання, в тому числі і в дистанційній формі.

Збільшення кількості програмних засобів навчального призначення, забезпечення вільного доступу до них має супроводжуватись заходами безпеки щодо несанкціонованого доступу до цих засобів та забезпеченням захисту авторських прав і об'єктів інтелектуальної власності в цій сфері. Підвищення ефективності використання ІКТ в освіті має супроводжуватись моніторингом досягнень у цій сфері, який спиратиметься на міжнародні методики і індикатори, а також на позитивний практичний досвід інших країн, в тому числі країн СНД. Перспективність цього процесу зумовлюється тотальною інформатизацією суспільства, переходом його від виробничих форм життєдіяльності до наукомістких, які дозволяють працювати з надзвичайно великими обсягами інформації за відносно коротким часом.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Кремень В.Г.* Вища освіта в Україні: навч. посіб. / Кремень В.Г. Ніколаєнко С.М., Степко М. Ф. та ін. ; за ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. – К.: Знання, 2005. – 327 с.
2. *Орлов П.І.* Інформаційні системи і технології в управлінні, освіті, бібліотечній справі: науково-практичний посібник / П.І. Орлов, О.М. Луганський. – Донецьк: ТОВ “Альфа-Прес”, 2004. – 291 с.
3. *Співаковський О.В.* Управління ІТ вищих навчальних закладів: як інформаційні технології допомагають зробити управління ефективним: методичний посібник / О.В. Співаковський,

Д.С. Щедролосьєв, Я.Б. Федорова, Н.М. Чаловська,
О.О. Глущенко, Н.А. Кудас. – Херсон: Айлант, 2006. – 356 с.

4. Лавриненко Т.Н. Информатизация системы управления освітою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/technical-sciences-411/informatics-computer-science-and-automation-411/11382-411-0048>.

Гончаров В. И. Информатизация управления развитием образования.

Подготовка нового учителя рассматривается с учетом информатизации управления развитием образования. Определяются характерные черты образовательной системы Украины. Раскрываются проблемы реализации и приоритетные направления государственной политики в сфере информатизации образования в Украине.

Ключевые слова: образование, информатизация, управление, информационное образовательное пространство.

Goncharov V. I. Informatization development management education.

Preparing of a new teacher is considered with regard informatization development management education. Determined by the characteristics of the Ukraine educational system. Reveals implementation problems and priorities of state policy in the sphere of informatization of education in Ukraine.

Keywords: education, information, management, information education space.

Курган Я. М.

ІМПЕРАТИВИ УСПІШНОСТІ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА

У статті визначено сучасні вимоги до менеджерів, складові їх компетенції: здібності, навички, вміння та якості, якими має володіти сучасний менеджер.

Ключові слова: компетенція, менеджер, імператив, професіоналізм.

У більшості сучасних економічних, управлінських видань наголошено на необхідності посилення практичної підготовки сучасних випускників ВНЗ. Проблема необхідності практичної орієнтації освіти є також проблемою такої науки, як менеджмент, а також провідних навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців у галузі управління. Актуальність публікації зумовлена також тим, що сучасна університетська підготовка менеджерів значно слабшає і уповільнює свій темп розвитку порівняно з динамікою